

บทร้อยกรองน้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ
พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
เนื่องในวันคล้ายวันสวรรคต ๑๓ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๕

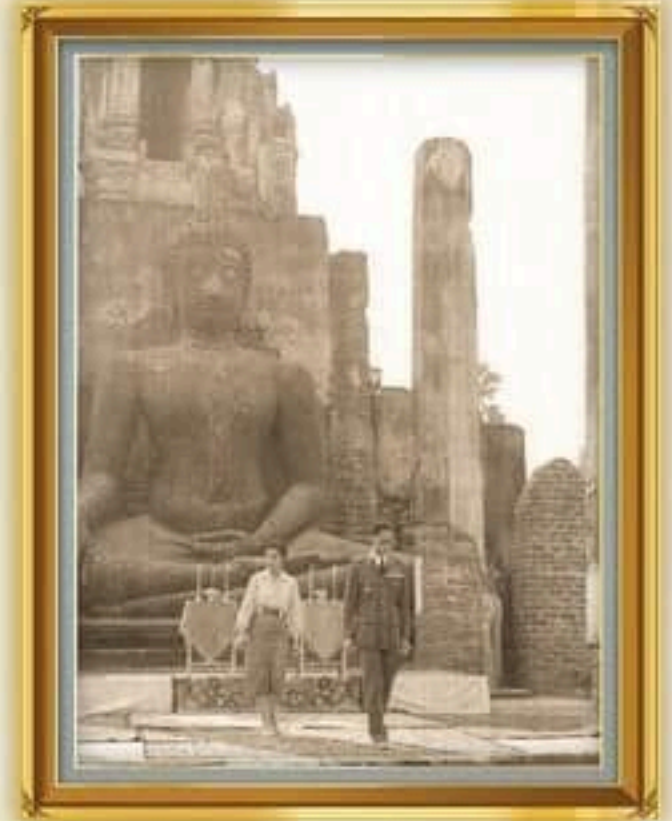
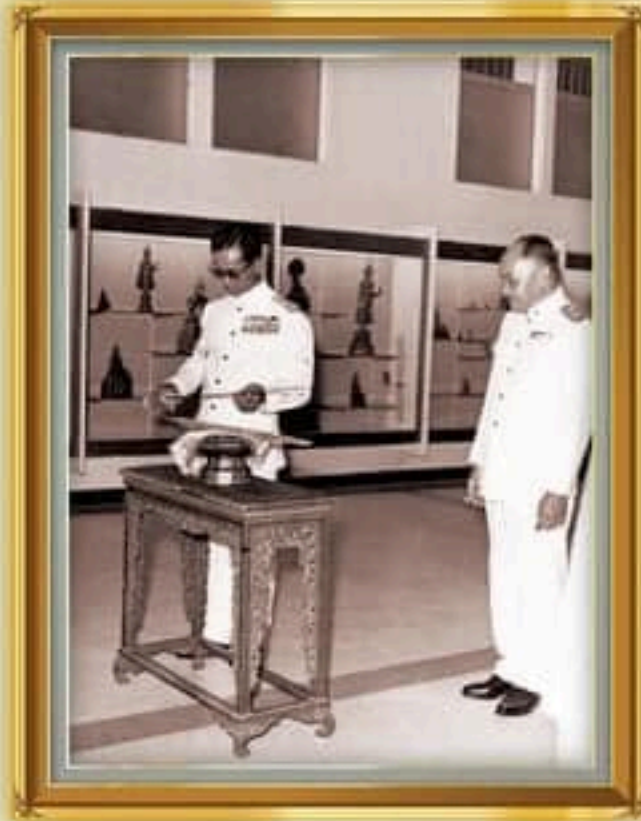
• บუნเจ้าจอมราชสี่ยง	แหล่งภิรมย์
กสิเกษตรเกษมสม	สรรพสร้าง
ภูมิทิพย์แผ่นดินอุดม	ดำรงราช
ศักดิ์สิทธิ์กิตติศัพท์สร้าง	สฤงดีล้ำเลิศสมัย
• ประสานใจไทยเนื่องน้อม	มโนปอง
ประณตบปณิธานสนอง	ณ เกล้า
ประนมฟ้ารัฐละออง	ระลึกราช
ประสิทธิ์สุขสยามเหย้า	กราบย้ากตัญญู ฯ

น้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ
ข้าพระพุทธเจ้า ปวงข้าราชการและเจ้าหน้าที่กรมศิลปากร

นายพรชัย สัตยกุลการ นักวิชาการศิลปกรรมปฏิบัติการ สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

วันที่ ๑๓ ตุลาคมของทุกปี เป็นวันคล้ายวันสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร
มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ ๙ แห่งราชวงศ์จักรี ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ครองราชย์
นานที่สุดในประเทศไทยและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตลอดรัชสมัยพระองค์มีพระราชกรณียกิจมากมาย
เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของปวงชนชาวไทย ดังนี้

ด้านการอนุรักษ์และศิลปวัฒนธรรมไทย

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงสนพระราชหฤทัยในการส่งเสริมอนุรักษ์
และสืบสานศิลปวัฒนธรรมไทยและประเพณีอย่างยิ่ง ทรงตระหนักในคุณค่าของโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและโบราณสถานว่ามีความสำคัญ
และจำเป็นยิ่งต่อการศึกษาระวัติศาสตร์โบราณคดีและพัฒนาการของอารยธรรมไทย ดังนั้นจึงสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องสงวนรักษา
ให้คงทนถาวร โดยเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตร โบราณสถานต่าง ๆ และทรงประกอบพิธีเปิดพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติต่าง ๆ
อีกทั้งยังทรงสนับสนุนให้จัดพิมพ์หนังสือสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน ให้มีการพระราชพิธีที่จัดขึ้นใหม่ซึ่งประยุกต์จากประเพณีตะวันตก
โดยไม่ขัดแย้งกับขนบธรรมเนียมที่มีมาแต่โบราณของไทย อีกทั้งยังทรงส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยแขนงอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาษาไทย
ประวัติศาสตร์ไทย สถาปัตยกรรม จิตรกรรม นาฏศิลป์ การดนตรี และศิลปะอื่น ๆ เช่น โปรดเกล้าฯ ให้กรมศิลปากรจัดทำโน้ตเพลงไทย
ตามระบบสากลและจัดพิมพ์ขึ้นด้วยพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ เป็นต้น

ด้านการพัฒนาชนบท

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงใช้เวลาส่วนใหญ่ตลอดรัชสมัยไปกับการ
เสด็จ เยี่ยมราษฎรในท้องถิ่นต่าง ๆ ทุกภูมิภาคของประเทศ นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๗ โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบททุรกันดาร เพื่อทรงเยี่ยมเยียน
ซักถามเรื่องความเป็นอยู่และสารทุกข์สุกดิบของประชาชน นอกจากนี้พระองค์จะทรงศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ ด้วยพระองค์เองด้วยแผนที่
หรือเอกสารต่าง ๆ ทำให้ทรงรับทราบปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน หลังจากนั้นพระองค์ก็จะทรงคิดค้นแนวทางพระราชดำริ
เพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในแต่ละพื้นที่

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร
มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

ด้านการแพทย์

ในการเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรตามท้องที่ต่าง ๆ จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีคณะแพทย์ที่ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาจากโรงพยาบาลต่าง ๆ และล้วนเป็นอาสาสมัคร โดยเสด็จพระราชดำเนิน พร้อมด้วยเวชภัณฑ์และเครื่องมือแพทย์พร้อมให้การรักษายาบาลราษฎรผู้ป่วยไข้ นอกจากนี้ ยังมีโครงการทันตกรรมพระราชทานซึ่งเป็นพระราชดำริให้ทันตแพทย์อาสาสมัครเดินทางออกไปช่วยเหลือบำบัดโรคเกี่ยวกับฟัน ตลอดจนสอนการรักษาอนามัยของปากและฟัน โดยไม่คิดมูลค่า นอกจากนี้ หน่วยแพทย์หลวงยังจัดเจ้าหน้าที่ออกเดินทางไปรักษาราษฎรผู้ป่วยเจ็บ ตามหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลออกไปอีกด้วย

ด้านการศึกษา

พระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์จัดตั้งมูลนิธิอานันทมหิดลขึ้น เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๒ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพระราชทานทุนแก่นิสิตนักศึกษาที่มีผลการเรียนดีเด่นในด้านต่าง ๆ ให้นิสิตนักศึกษาเหล่านั้นได้มีโอกาสไปศึกษาหาความรู้วิชาการชั้นสูงในต่างประเทศ และนำความรู้ที่นำกลับมาใช้พัฒนาบ้านเมือง ส่วนในประเทศพระองค์ทรงให้การอุปถัมภ์ในด้านต่าง ๆ รวมไปถึงเสด็จพระราชดำเนินไปยังสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เพื่อพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อเป็นกำลังใจให้แก่เหล่านิสิตผู้สำเร็จการศึกษา เป็นต้น

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร
มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

ด้านการต่างประเทศ

ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๒ ถึง พ.ศ. ๒๕๑๐ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้เสด็จพระราชดำเนิน เยือนประเทศต่าง ๆ ทั้งในทวีปเอเชีย ยุโรป และอเมริกาเหนือ รวม ๒๗ ประเทศ เพื่อเป็นการเจริญพระราชไมตรีกับบรรดามิตร ประเทศเหล่านั้น ให้มีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น และเพื่อนำความปรารถนาดีของประชาชนชาวไทยไปมอบให้กับประชาชน ในประเทศต่าง ๆ

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นโครงการที่จัดตั้งขึ้นจากพระดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ภายในประเทศทั้งแก้ไขปัญหเฉพาะหน้า และแก้ไขปัญหาระยะยาว โดยได้ทรงเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๕ ซึ่งตลอดรัชสมัยมีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริรวมทั้งหมด ๔,๗๔๑ โครงการ โดยมีสำนักงานคณะกรรมการพิเศษ เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ